ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr. A420315617
Lietas arhīva Nr. AA43-0155-19/15
ECLI:LV:ADAT:2019:1211.A420315617.12.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2019.gada 11.decembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnesis referents Māris Birzgalis,
tiesneši Una Mihailova un Ojārs Priedītis,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „Olympic Casino Latvia" pieteikumu par Rīgas domes 2017.gada 18.oktobra lēmuma Nr.287 (prot.Nr.10, 28.§) atcelšanu, sakarā ar pieteicējas apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 2.maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2000.gada 20.jūnijā Rīgas domes Centra rajona izpilddirekcija izsniedza SIA „Garkalns" (komersants 2016.gada 23.decembrī reorganizēts, pievienojot pieteicējai) piekrišanas atļauju Nr.184 (turpmāk – Atļauja) uzņēmējdarbības – spēļu automāti, videospēles – veikšanai /adrese A/.

Ar Rīgas domes (turpmāk – dome) 2017.gada 18.oktobra lēmumu Nr.287 (prot.Nr.10, 28.§) (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) pieteicējai izsniegtā Atļauja atcelta.

Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[1.1] Pieteicējas spēļu zāle /adrese A/ (turpmāk – Spēļu zāle), atrodas Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas centru apbūves JC teritorijā.

[1.2] Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Senāts) 2017.gada 24.februāra blakus lēmumā lietā Nr.SKA-34/2017 atzina, ka, stājoties spēkā domes 2006.gada 7.februāra saistošajiem noteikumiem Nr.3 8 „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" (turpmāk – saistošie noteikumi Nr.38), dome faktiski ir norobežojusi piekļuvi azartspēļu tirgum Rīgas vēsturiskajā centrā jauniem komersantiem, tomēr vairāk nekā 10 gadu garumā nav veikusi praktiski nekādas darbības, lai sakārtotu JC, JC1, JC2, JC3 un JC4 teritorijas atbilstoši saistošo noteikumu Nr.38 prasībām.

Ar blakus lēmumu nolemts vērst domes un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas uzmanību uz domes bezdarbību Rīgas vēsturiskā centra teritorijas sakārtošanā atbilstoši saistošo noteikumu Nr.38 459.punktam, uzliekot pienākumu trīs mēnešu laikā no blakus lēmuma spēkā stāšanās dienas informēt Senātu par pieņemtajiem lēmumiem un darbībām, lai izpildītu saistošo noteikumu Nr.38 459.punkta prasības.

[1.3] Atļaujas izsniegšanas brīdī nebija stājušies spēkā 2006.gada 8.jūnija grozījumi Azartspēļu un izložu likuma 42.panta trešajā un sestajā daļā, kas piešķir pašvaldībai kompetenci vērtēt konkrētās vietas apstākļus, vai tie nerada būtisku valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju interešu aizskārumu, un papildus šī likuma 41.panta otrajā noteiktajiem ierobežojumiem atteikt izsniegt vai atcelt jau izsniegtu atļauju spēļu zāles atvēršanai.

Atļaujas izsniegšanas brīdī vēl nebija stājušies spēkā saistošie noteikumi Nr.38, kuru 459.punktā paredzēts aizliegums ierīkot spēļu zāli Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas centru apbūves (JC, JC1, JC2, JC3 un JC4) teritorijā, izņemot četru un piecu zvaigžņu viesnīcās.

Tiesu praksē ir atzīts, ka ar minētajiem 2006.gada 8.jūnija grozījumiem likumdevējs ir būtiski papildinājis pašvaldību kompetenci atļauju izsniegšanā un arī nelabvēlīgu administratīvo aktu izdošanā, proti, ka pašvaldībai ir paredzēta kompetence ne tikai neizsniegt, bet arī atcelt jau iepriekš izsniegto atļauju spēļu zāles atvēršanai, ja azartspēļu organizēšana konkrētajā vietā rada būtisku valsts vai attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju interešu aizskārumu. Minētais ir pietiekams pamats, lai konstatētu Administratīvā procesa likuma 85.panta otrās daļas 4.punktā paredzēto apstākļu iestāšanos, proti, tiesisko apstākļu maiņu, kuriem pastāvot var tikt pārvērtēta tādas atļaujas, kas izsniegta spēļu zāles atvēršanai pirms šo likuma grozījumu spēkā stāšanās, izsniegšanas pamatotība.

[1.4] Atsaucoties uz Satversmes tiesas 2004.gada 30.janvāra sprieduma lietā Nr.2003-20-01 8.1. un 8.3.punktu, dome norādīja, ka Rīgas vēsturiskais centrs ir unikāls un īpašs kultūras objekts, kura saglabāšana ir visas cilvēces interesēs, kā rezultātā tas ir pelnījis īpašu attieksmi.

[1.5] Atbilstoši Senāta 2017.gada 24.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-34/2017 3.2. un 6.punktam un 2017.gada 7.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-429/2017 5.punktam dome norādīja, ka saistošajos noteikumos Nr.38 paredzētais aizliegums ierīkot spēļu zāles konkrētajā teritorijā ir pamatots un tiesisks, jo spēļu zāles atvēršana tajā būtiski aizskar valsts un Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses, kā arī apdraud pasaules kultūras mantojuma saglabāšanu. Proti, samērojot komersanta tiesības piedāvāt azartspēļu pakalpojumus un iedzīvotāju tiesības uz kultūras mantojuma saglabāšanu, priekšroka dodama iedzīvotāju tiesībām, kuras īsteno pašvaldība, rūpējoties par Rīgas vēsturiskā centra aizsardzību.

[1.6] Konkrētajā gadījumā pastāv visi Administratīvā procesa likuma 85.panta otrās daļas 4.punktā un Azartspēļu un izložu likuma 42.panta sestajā daļā paredzētie priekšnoteikumi, lai, izpildot blakus lēmumu, atceltu pieteicējai izsniegto Atļauju.

[2] Nepiekrītot pārsūdzētajam lēmumam, pieteicēja vērsās ar pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot to atcelt.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Pārsūdzētais lēmums ir prettiesisks, jo nesatur izvērtējumu, kādā veidā Atļaujas palikšana spēkā un azartspēļu organizēšana konkrētajā vietā

aizskar būtiskas sabiedrības intereses. Spēļu zāle, atrodoties /adrese A/, nerada apdraudējumu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 8.nodaļā noteiktajām cilvēka pamattiesībām un Rīgas vēsturiskā centra kā pasaules kultūras mantojuma saglabāšanai.

[2.2] Pārsūdzētais lēmums nesatur azartspēļu organizēšanas vietas izvērtējumu (ar ko tā atšķiras no citām līdzīgām vietām pilsētā), kā arī nenorāda uz konkrētiem apstākļiem un to, kādā veidā tie rada būtisku valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju interešu aizskārumu, tādējādi pārkāpjot pamatojuma principu.

[2.3] No Azartspēļu un izložu likuma mērķa neizriet likumdevēja griba azartspēļu pakalpojumus izskaust vispār. Pārsūdzētajā lēmumā ir izmantoti vispārīgi apsvērumi, kuri nav pamatoti ar konkrētiem faktiem, kas pierāda konkrēto risku, tas ir, ka spēļu zāles atrašanās konkrētajā vietā rada risku, ka palielinās no azartspēlēm atkarīgo cilvēku skaits vai tiktu apdraudēta sabiedrības kārtība un drošība. Tādējādi dome ir pārkāpusi patvaļas aizlieguma principu.

[2.4] Pārsūdzētajā lēmumā piemērotā tiesību norma – saistošo noteikumu Nr.38 459.punkts – neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai – Azartspēļu un izložu likuma 41.panta trešajai daļai. Līdz ar to saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 104.panta trešo daļu minētā norma nav piemērojama.

[2.5] Saistošajiem noteikumiem Nr.38 nav ietekmes uz iepriekš nodibinātām un vēl turpinātām tiesiskām attiecībām (tai skaitā iepriekš izdotām un Saistošo noteikumu Nr.38 pieņemšanas brīdī spēkā esošām atļaujām), jo Saistošo noteikumu Nr.38 459.punkta darbība ir vērsta uz nākotni. Teritorijas plānošanas likums piešķir pašvaldībai kompetenci noteikt nekustamo īpašumu izmantošanas ierobežojumus, taču vēršot tos vienīgi uz nākotni. Saistošajos noteikumos Nr.38 nav ietverti arī pārejas noteikumi, līdz ar to tie nav piemērojami tiesiskajām attiecībām, kas nodibinātas pirms 2006.gada 18.februāra.

[2.6] Nedz Azartspēļu un izložu likums, nedz pašvaldības autonomās funkcijas nedod tiesības domei ierobežot piekļuvi azartspēļu tirgum Rīgas vēsturiskajā centrā, līdz ar to dome, pieņemot Saistošo noteikumu Nr.38 459.punktu, ir pārkāpusi savas pilnvaras (*ultra vires*), nepamatoti iejaucoties uzņēmējdarbības vidē.

[2.7] Spēļu zālē netiek veikta nekāda darbība, kas var izraisīt tajā esošo saglabājamo un aizsargājamo kultūrvēsturisko vērtību iznīcināšanu vai bojāšanu, tāpat netiek veikta nekāda tehniska, būvnieciska, saimnieciska darbība, kuras rezultātā tiktu fiziski mainīta kultūrvēsturiskā vide (tās funkcija, forma, krāsa, atsevišķas detaļas, materiāls), kā arī cita kultūras vērtība.

Saistošo noteikumu Nr.38 459., 465. un 478.punktā ietvertais ierobežojums nepamatoti ierobežo saimnieciskās darbības veicēju, kuru saimnieciskās darbības veids ir azartspēles un derības, darbību.

[2.8] Pārsūdzētajā lēmumā nav norādes uz citām vietām (konkrētām adresēm), kur azartspēļu organizēšana būtu iespējama, kā arī norādes par to, kādas sekas radītu spēļu zāļu pārcelšana uz konkrētām adresēm ārpus Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas.

[2.9] Atbilstoši Senāta blakus lēmumam domei būtu jāsāk tieši ar konkrētās normas izvērtēšanu, lai konstatētu tās atbilstību vai neatbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normai – Azartspēļu un izložu likuma 41.panta trešajai daļai. Tikai pēc šī izvērtējuma būtu pamats to piemērot vai atcelt/grozīt.

[2.10] Senāts, norādot, ka aizliegums ierīkot spēļu zāles konkrētās teritorijās ir pamatots un tiesisks, ir pārkāpis savas kompetences robežas, jo tiesību normu atbilstības pārbaude ir Satversmes tiesas kompetencē.

[3] Paskaidrojumā par pieteikumu dome norāda, ka pieteikumu neatzīst.

[4] Administratīvā rajona tiesa ar 2018.gada 2.maija spriedumu pieteicējas pieteikumu noraidīja.

Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Pārsūdzētais lēmums pamatots ar Administratīvā procesa likuma 85.panta otrās daļas 4.punktu, Azartspēļu un izložu likuma 42.panta sesto daļu un saistošo noteikumu Nr.38 459.punktu.

[4.2] Atļauja uzņēmējdarbības – spēļu automāti, videospēles – veikšanai /adrese A/, izsniegta 2000.gada 20.jūnijā, kad spēkā bija 1994.gada 16.jūnija likums „Par izlozēm un azartspēlēm".

[4.3] 2006.gada 1.janvārī stājās spēkā 2005.gada 17.novembra Azartspēļu un izložu likums. 2006.gada 8.jūnijā tika pieņemts likums „Grozījumi Azartspēļu un izložu likumā", kas stājās spēkā 2006.gada 4.jūlijā.

Ar minētajiem Azartspēļu un izložu likuma grozījumiem likuma 42.pants tika papildināts ar jaunām tiesību normām (trešo un sesto daļu), ar kurām pašvaldībām tika piešķirtas tiesības atteikt izsniegt atļauju organizēt azartspēles vai arī atcelt jau izsniegtu atļauju, ja azartspēļu organizēšana konkrētajā vietā rada būtisku valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju interešu aizskārumu.

Azartspēļu un izložu likuma 42.panta trešajā daļā noteikts, ka, ja azartspēles paredzēts rīkot vietā, uz kuru nav attiecināmi šā likuma 41.panta otrajā daļā noteiktie ierobežojumi, par atļauju organizēt azartspēles katrā konkrētajā gadījumā lemj pašvaldības dome (padome), izvērtējot to, vai azartspēļu organizēšana konkrētajā vietā nerada būtisku valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju interešu aizskārumu.

Azartspēļu un izložu likuma 42.panta sestajā daļā noteikts, ka, ja azartspēļu organizēšana konkrētajā vietā rada būtisku valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju interešu aizskārumu, pašvaldības dome ar motivētu lēmumu ir tiesīga atcelt izsniegto atļauju atvērt kazino, spēļu zāli, bingo zāli, totalizatoru vai derību likmju pieņemšanas vietu un organizēt attiecīgās azartspēles konkrētajās telpās.

Tādējādi ar minētajiem Azartspēļu un izložu likuma grozījumiem likumdevējs vienlaicīgi ir atzinis, ka likuma 41.panta otrajā daļā ietvertais uzskaitījums vietām, kurās aizliegta azartspēļu organizēšana, nav izsmeļošs.

[4.4] 1997.gada 4.decembrī UNESCO Pasaules mantojuma komiteja pieņēma lēmumu un 6.decembrī iekļāva Rīgas vēsturisko centru Pasaules mantojuma sarakstā. Šajā lēmumā bija teikts, ka Rīgas vēsturiskais centrs ar tajā saglabājušos samērā neskarto viduslaiku un vēlāko pilsētbūvniecisko struktūru, jūgendstila arhitektūras piesātinājumu un kvalitāti un 19.gadsimta koka arhitektūru ir unikāla vērtība, kam līdzīgas nav nekur pasaulē. Rīgas vēsturiskā centra iekļaušana UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā apstiprina šā kultūras objekta īpašo un universālo vērtību un to, ka tā saglabāšana ir visas cilvēces interesēs. Arī Eiropas Padomes eksperte M. Goblete norāda, ka „Rīgas vēsturiskais centrs [..] ir ne tikai Latvijas nacionāla, bet arī starptautiska vērtība, kuru atzina UNESCO, ierakstot to Pasaules mantojuma sarakstā. Šī starptautiskā atzīšana ievieto Rīgas vēsturisko centru kā Latvijas, tā arī Eiropas un starptautiskā mantojuma hierarhijas virsotnē. Šajā ziņā Rīgas vēsturiskais centrs ir pelnījis īpašu attieksmi" (*sk. Satversmes tiesas 2004.gada 30.janvāra sprieduma lietā Nr.2003-20-01 8.1.punkts*).

Ar Rīgas vēsturiskā centra iekļaušanu UNESCO Pasaules kultūras un dabas mantojuma sarakstā saskaņā ar Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību" (ratificēta ar 1997.gada 17.februāra likumu „Par Konvenciju par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību") 5.panta a) apakšpunktu, lai nodrošinātu pēc iespējas efektīvāku kultūras un dabas mantojuma, kas atrodas to teritorijā, aizsardzību, konservāciju un popularizāciju, Latvija ir apņēmusies cita starpā īstenot atbilstošu politiku, kuras mērķis būtu piešķirt kultūras un dabas mantojumam zināmas funkcijas sabiedrības dzīvē, kā arī iekļaut šī mantojuma aizsardzību aptverošās plānošanas programmās.

Tādējādi Rīgas pilsētas pašvaldībai ir ne tikai tiesības, īstenojot likuma „Par pašvaldībām" 3.pantā noteikto pašvaldību pienākumu, rīkojoties savas kompetences ietvaros, ievērot valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses, bet arī pienākums nodrošināt ne tikai kultūrvēsturisko

objektu saglabāšanu, bet arī kultūrvēsturiskās vides un ainavas saglabāšanu kopumā, integrējot kultūras mantojuma aizsardzību plānošanas programmās.

[4.5] Lai nodrošinātu Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas saglabāšanu, aizsardzību un kvalitatīvu attīstību, 2003.gada 29.maijā tiek pieņemts Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likums.

Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likuma 9.panta pirmajā daļā noteikts, ka Rīgas vēsturiskā centra teritorijas plānojumu izstrādā un apstiprina Rīgas dome saistošo noteikumu veidā, ievērojot šo likumu, Teritorijas plānošanas likumu, Ministru kabineta noteikumus par Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanu un aizsardzību un citus normatīvos aktus, kā arī Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas prasības, Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas Latvijas Nacionālās komisijas rekomendācijas.

[4.6] Ar Rīgas domes 2006.gada 7.februāra lēmumu Nr.832 „Par Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma apstiprināšanu" 1.punktu nolemts apstiprināt Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojumu un tā grafisko daļu un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus izdot kā Saistošos noteikumus Nr.38.

Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma paskaidrojuma raksta ievaddaļā norādīts, ka Rīgas domes mērķis šā plāna izstrādē ir bijis noteikt galvenās politiskās nostādnes lēmumu pieņēmējiem Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas turpmākajā izmantošanā, kas var izpausties kā kontroles sistēmas, detālplānojumu izstrāde, rīcības plāni, programmas u.tml. Teritorijas plānojums ir tiesisks pamats lēmumu pieņemšanai par konkrētās teritorijas izmantošanu, tas ir, būvatļauju, plānošanas un arhitektūras uzdevumu, ekonomiskās darbības atļauju un detālplānojumus uzdevumu sagatavošanai.

[4.7] Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma paskaidrojuma raksta 8.punktā „Plānojamās teritorijas funkcionālā izmantošana" 8.4.apakšpunktā „Komercpakalpojumu attīstība" cita starpā norādīts, ka azartspēļu organizēšanas objektu izvietošana tiek aizliegta visā Rīgas vēsturiskajā centrā, izņemot 4 un 5 zvaigžņu viesnīcu telpas.

Attiecīgi šāds tiesiskais regulējums bija ietverts arī Saistošajos noteikumos Nr.38. Saistošo noteikumu Nr.38 sākotnējā redakcijā 7.1.9.2.apakšpunktā bija noteikts aizliegums ierīkot spēļu zāli zemesgabalos JC, JC1, JC2, JC3 un JC4, izņemot četru un piecu zvaigžņu viesnīcās.

Ar Rīgas domes 2013.gada 18.jūnija saistošajiem noteikumiem Nr.6331 „Par Rīgas domes 20.12.2005. saistošo noteikumu Nr.34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" un Rīgas domes 07.02.2006. saistošo noteikumu Nr.38 „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" grozījumu apstiprināšanu un pašvaldības saistošo noteikumu izdošanu" apstiprināti Saistošo noteikumu Nr.38 grozījumi, kas stājās spēkā 2013.gada 27.jūnijā. Analoģiska satura tiesību norma ietverta šobrīd spēkā esošo Saistošo noteikumu Nr.38 459.punktā (aizliegts ierīkot spēļu zāli JC, JC1, JC2, JC3 un JC4 teritorijās, izņemot četru un piecu zvaigžņu viesnīcas). JC, JC1, JC 2, JC3 un JC4 teritorijas saskaņā ar Saistošo noteikumu Nr.38 442. un 456. punktu ir izdalītas un Saistošo noteikumu Nr.38 grafiskās daļas plānā „Rīgas vēsturiskā centra detalizētā teritorijas plānotā izmantošana" attēlotas Rīgas vēsturiskā centra apbūves teritorijas", kurām noteikt izņēmuma un papildus noteikumi.

[4.8] Izstrādājot teritorijas plānojumu, pašvaldībai ir saistoši Teritorijas attīstības plānošanas likumā noteiktie teritorijas plānošanas principi, tostarp ilgtspējības princips, kas ir viens no būtiskākajiem teritorijas attīstības plānošanas principiem. Ilgstpējības princips paredz, ka tagadējām un nākamajām paaudzēm tiek nodrošināta kvalitatīva vide un līdzsvarota ekonomiskā attīstība, tiek racionāli izmantoti dabas, cilvēku un materiālie resursi, tiek saglabāts un attīstīts dabas un kultūras mantojums (Teritorijas attīstības plānošanas likuma 3.panta 1.punkts).

[4.9] Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likuma 5.panta pirmajā daļā noteikts, ka Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā aizliegta jebkāda darbība, kas var izraisīt tajā esošo saglabājamo un aizsargājamo kultūrvēsturisko vērtību iznīcināšanu vai bojāšanu. Kultūrvēsturiskas vērtības minētā likuma izpratnē ir cilvēka radošā gara meistardarbs, kas demonstrē nozīmīgu cilvēces vērtību mijiedarbību noteiktā laika posmā vai vietā saistībā ar arhitektūras vai tehnoloģijas attīstību, monumentālo mākslu, pilsētas plānošanu, ainavu dizainu, kas tieši vai materiāli ir saistīts ar notikumiem, dzīvām tradīcijām, mākslas vai literāriem darbiem, kam piemīt īpaša universāla vērtība un kas nav jaunāks par 25 gadiem (Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likuma 1.panta 1.punkts).

No minētā izriet, ka Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas aizsardzība nav aprobežojama tikai ar Rīgas vēsturiskā centra arhitektūras vērtību saglabāšanu. Rīgas kultūrvēsturiskais mantojums ir to veidojošais materiālo un garīgo vērtību, to radīšanas, lietošanas un tālāk nodošanas veidu kopība, kas izveidojusies pilsētas vēsturiskās attīstības procesā. Kultūras mantojums veido Rīgas savdabīgo pilsētvidi, kam ir būtiska loma sabiedrības pašapziņas, identitātes un vērtības apziņas veicināšanā un nostiprināšanā. Tādēļ Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas kultūrvēsturiskās vērtības ir tveramas plašāk un to aizsardzība aptver arī Rīgas pilsētvides dzīvo tradīciju saglabāšanu un aizsardzību.

Tādējādi, izstrādājot teritorijas plānojumu, Rīgas domei ne tikai bija tiesības, bet bija arī pienākums atbilstoši „Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību" 5.panta a) apakšpunkta prasībām tajā paredzēt minēto kultūrvēsturisko vērtību aizsardzību.

[4.10] Nav apšaubāms fakts, ka azartspēles ir izklaides veids ar gadsimtiem ilgu vēsturi, taču Rīgas vēsturiskais centrs vēsturiski nav attīstījies kā šāda veida izklaides vieta, azartspēles nav Rīgas vēsturiskā centra kultūrvides raksturojošs objekts. Un vēl jo vairāk, azartspēļu darbība Rīgas vēsturiskajā centrā ir pretēja Eiropas Padomes 2005.gada 27.oktobra Vispārējās konvencijas par kultūras mantojuma vērtību sabiedrībai (ratificēta ar 2006.gada 2.marta likumu „Par Eiropas Padomes Vispārējo konvenciju par kultūras mantojuma vērtību sabiedrībai") 1.panta c) apakšpunktā noteiktajam kultūras mantojuma saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas galvenajam mērķim sabiedrības interesēs – cilvēces attīstības un dzīves kvalitātes nodrošināšanai.

[4.11] Pieņemot saistošos noteikumus Nr.38, dome ir samērojusi sabiedrības intereses un azartspēļu pakalpojumu sniedzēju intereses. Kā konstatēts šā sprieduma 14.punktā, dome, izdodot saistošos noteikumus Nr.38, teritorijas plānošanas normatīvajam regulējumam ir nodrošinājusi šā teritorijas plānojuma publisko apspriešanu, tādējādi noskaidrojot sabiedrības viedokli Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības jautājumā.

Ar saistošajiem noteikumiem Nr.38 Rīgas dome ir piepildījusi ar saturu (konkretizējusi) jēdzienu „būtiskas sabiedrības intereses" ne tikai attiecībā par konkrēto spēļu zāles atrašanās vietu, bet attiecībā uz visu Rīgas vēsturiskā centra teritoriju, atzīstot, ka Rīgas vēsturiskā centra kultūrvides saglabāšanai azartspēļu organizēšanas objektu izvietošana tajā nav pieļaujama.

Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus par Rīgas vēsturisko centru un tā aizsardzības zonu kā kultūrvēsturisko mantojumu, tiesa atzina, ka šāds komercdarbības ierobežojums ir samērīgs arī attiecībā pret citiem Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā atļautajiem komercdarbības veidiem. Nosakot azartspēļu darbības ierobežojumu Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā, Rīgas dome nav pieļāvusi diskriminējošu attieksmi, jo šāds aizliegums attiecas uz visiem komersantiem, kuri savu komercdarbību īsteno šādā komercdarbības veidā. Turklāt aizliegums nav absolūts, jo azartspēļu darbība ir atļauta Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā četru un piecu zvaigžņu viesnīcās, kā arī šis aizliegums nav attiecināms uz pārējo Rīgas pilsētas administratīvo teritoriju.

Arī Augstākā tiesa ir atzinusi, ka, ņemot vērā Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likuma un Saistošos noteikumu Nr.38 mērķi saglabāt un aizsargāt Rīgas vēsturiskā centru un tā aizsardzības zonu kā kultūras mantojumu, kā arī veicināt ilgtspējīgu, līdzsvarotu un kvalitatīvu Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas attīstību un labvēlīgu vidi, spēļu zāles atvēršana Rīgas vēsturiskā centra JC, JC1, JC2, JC3 un JC4 teritorijās būtiski aizskar valsts un Rīgas pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses (*sk. Augstākās tiesas 2017.gada 24.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-34/2017 6.punktu, 2017.gada 7.jūlija sprieduma lietā Nr.429/2017 5.punktu*)

Apkopojot iepriekš minēto, tiesa secināja, ka izskatāmajā gadījumā ir konstatējami priekšnoteikumi Administratīvā procesa likuma 85.panta otrās

daļas 4.punkta piemērošanai.

Proti, pieteicējas azartspēļu organizēšanas vieta /adrese A/ atrodas Rīgas vēsturiskajā centrā, apbūves JC teritorijā, par ko lietā nav strīda. Pēc atļaujas Nr.184 azartspēļu organizēšanas vietai /adrese A/, izdošanas ir mainījušies tiesiskie apstākļi, kuriem pastāvot administratīvā akta izdošanas brīdī Rīgas dome atļauju azartspēļu organizēšanai /adrese A/ nedrīkstētu izdot, jo atļaujas Nr.184 azartspēļu organizēšanai /adrese A/ palikšana spēkā skar būtiskas gan Rīgas pašvaldības iedzīvotāju, gan valsts iedzīvotāju intereses. Turklāt atzīstams, ka izskatāmajā gadījumā sabiedrības interešu aizskārums ir aplūkojams vēl plašākā kontekstā, ņemot vērā Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas pasaules mēroga kultūrvēsturisko vērtību.

[4.12] Pieteicēja pieteikumā norāda, ka Saistošie noteikumi Nr.38 nav piemērojami tiesiskajām attiecībām, kas nodibinātas pirms šo noteikumu spēkā stāšanās, tas ir, pirms 2006.gada 18.februāra.

Kā pamatoti norādījusi pieteicēja, teritorijas plānošana ir vērsta uz nākotni. Teritorijas plānojumā cita starpā tiek noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un izmantošanas aprobežojumi, neierobežojot teritorijas izmantošanu, kas likumīgi uzsākta pirms teritorijas plānojuma spēkā stāšanās, kā tas šobrīd ir noteikts spēkā esošo Ministru kabineta 2013.gada 30.aprīļa noteikumu Nr.240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi" 6.punktā. Proti, ka, stājoties spēkā jaunam pašvaldības teritorijas plānojumam, lokālplānojumam vai detālplānojumam, var turpināt likumīgi uzsākto teritorijas izmantošanu. Jebkuru jaunu teritorijas izmantošanu veic atbilstoši spēkā esošajam pašvaldības teritorijas plānojumam, lokālplānojumam vai detālplānojumam.

Taču tiesības iestādei atcelt labvēlīgu administratīvo aktu ir noteiktas Administratīvā procesa likuma 85.pantā, tostarp gadījumā, ja šāda akta atcelšanas paredzēta tiesību normās (1.punkts), kā arī faktisko vai tiesisko apstākļu maiņas gadījumā pie nosacījuma, ja administratīvā akta palikšana spēkā skar būtiskas sabiedrības intereses (4.punkts). Turklāt speciālajā tiesību normā Azartspēļu un izložu likuma 42.panta sestajā daļā kopš 2006.gada 4.jūlija pašvaldībai ir noteiktas tiesības atcelt jau piešķirtu atļauju organizēt azartspēles konkrētajā vietā. Kā konstatēts iepriekš, pārsūdzētais lēmums cita starpā pamatots ar Administratīvā procesa likuma 85.panta 4.punktu un Azartspēļu un izložu likuma 42.panta sesto daļu. Savukārt Saistošo Noteikumu Nr.38 normas pārsūdzētajā lēmumā ietvertas, pamatojot tiesisko apstākļu maiņu un konkretizējot Administratīvā procesa likuma 85.panta 4.punktā un Azartspēļu un izložu likuma 42.panta sestajā daļā ietvertos nenoteiktos tiesību jēdzienus. Tādēļ pieteicējas arguments par Saistošo noteikumu Nr.38 normu piemērošanu ar atpakaļejošu spēku ir nepamatots.

[4.13] Attiecībā par pieteicējas argumentu, ka pārsūdzētais lēmums pieņemts, paplašināti tulkojot Senāta blakus lēmumu lietā Nr.SKA-34/2017, tiesa norādīja, ka pārsūdzētais lēmums atbilstoši Administratīvā procesa likuma 67.panta otrajai daļai, tostarp Administratīvā procesa likuma 67.panta otrās daļas 7.punktam, ir izdots, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 85.panta otrās daļas 4.punktu, Azartspēļu un izložu likuma 42.panta sesto daļu. Tādēļ, kaut arī pārsūdzētajā lēmumā Rīgas dome ir atsaukusies uz Senāta 2017.gada 24.februāra blakus lēmumu lietā Nr.SKA-34/2017, minētais blakus lēmums atbilstoši Administratīvā procesa likuma 67.panta ceturtajai daļai nav vērtējams kā pārsūdzētā lēmuma pamatojums. Tādēļ pieteicējas argumentam par Senāta blakus lēmuma paplašinātu tulkojumu nav ietekmējošas nozīmes pārsūdzētā lēmuma tiesiskuma izvērtējumā.

[4.14] Izvērtējot pieteicējas lūgumu par vēršanos Satversmes tiesā, tiesa neuzskatīja, ka saistošo noteikumu Nr.38 459.punkts neatbilstu Satversmes 1. vai 105.pantam.

[4.15] Ievērojot minēto, tiesa secināja, ka pārsūdzētais lēmums atzīstams par tiesisku un pamatotu, bet pieteicējas pieteikums ir noraidāms.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 2.maija spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, kurā atsaucas uz pieteikumā minētajiem argumentiem, papildus norādot turpmāk minēto.

[5.1] Tiesa nav piemērojusi Administratīvā procesa likuma 104.panta pirmo un trešo daļu, kā arī nepamatoti piemērojusi Saistošo noteikumu Nr.38 459.punktu, kas ir novedis pie lietas nepareizas izspriešanas.

[5.2] Saistošo noteikumu Nr.38 459.punkts ierobežo pieteicējas pamattiesības, kuras aizsargā Satversmes 1. un 105.pants. Konkrētajā gadījumā pamattiesību ierobežojumi nav noteikti saskaņā ar likumu.

[5.3] Dome Saistošo noteikumu Nr.38 459.punktu ir izdevusi bez atbilstoša deleģējuma, proti, *ultra vires*. Tāpat ir pieļauti teritorijas plānošanas principu pārkāpumi. Vienlaikus pieteicēja norāda, ka apstrīdētās normas nav pietiekami skaidras, kā arī ir pārkāptas Eiropas Parlamenta un Padomes 1998.gada 22.jūnija direktīvas 98/34/EK (turpmāk – direktīva 98/34/EK) prasības.

[5.4] Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likuma un noteikumu Nr.127 normas attiecas uz konkrētiem kritērijiem, kas attiecas uz būvju izskatu Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonās, taču neparedz tiesības domei aizliegt Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonās konkrētus saimnieciskās darbības veidus.

[5.5] Spēļu zālē /adrese A/, netiek veikta nekāda darbība, kas var izraisīt tajā esošo saglabājamo un aizsargājamo kultūrvēsturisko vērtību iznīcināšanu vai bojāšanu, tāpat netiek veikta nekāda tehniska, būvnieciska, saimnieciska darbība, kuras rezultātā tiktu fiziski mainīta kultūrvēsturiskā vide, kā arī cita kultūras vērtība.

[5.6] Saistošo noteikumu Nr.38 459., 465. un 478.punktos ietvertais ierobežojums pretēji Rīgas vēsturiskā centra likuma un Teritorijas attīstības plānošanas likuma normām nepamatoti un nesamērīgi ierobežo saimnieciskās darbības veicēju, kuru saimnieciskās darbības veids ir „Azartspēles un derības (92.00, versija 2.0)", tiesības. Līdz ar to dome, pieņemot Saistošos noteikumu Nr.38 459.punktu, ir pārkāpusi savu kompetenci.

[5.7] Apstrīdētajās normās paredzētie pamattiesību ierobežojumi nav nepieciešami mērķu sasniegšanai, jo tos ir iespējams sasniegt, mazāk ierobežojot personu pamattiesības. Līdz ar to apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 1. un 105.pantam.

[5.8] Aizskārums, kuru apstrīdēto normu piemērošana rada pieteicējai, ir ļoti būtisks, un tā rezultātā radītos zaudējumus pilnībā nekompensēs Azartspēļu un izložu likuma 42.panta septītajā daļā paredzētais piecu gadu termiņš.

[5.9] Apstrīdētajās normās paredzētie pamattiesību ierobežojumi nevar tikt attaisnoti ar lielāku labumu, ko tā rezultātā gūtu sabiedrība.

[5.10] Ierobežojumus azartspēļu organizēšanas vietām likumdevējs ir noregulējis nevis Rīgas vēsturiskā centra likumā, bet gan Azartspēļu un izložu likuma 41. un 42.pantā. Likumdevējs, pieņemot 2006.gada 8.jūnija grozījumus Azartspēļu un izložu likumā, jau bija izdarījis leģitīmā mērķa izvērtējumu, ko pašvaldība nav tiesīga grozīt vai sašaurināt.

[5.11] Dome ir pārkāpusi pamatojuma principu un patvaļas aizlieguma principu.

[5.12] Pārsūdzētais lēmums nesatur konkrētās azartspēļu organizēšanas vietas izvērtējumu, kā arī nenorāda uz konkrētiem apstākļiem un to, kādā veidā tie rada būtisku valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju interešu aizskārumu.

[5.13] Saistošajos noteikumos Nr.38 ietvertais aizliegums pats par sevi (*per se*) nenozīmē, ka pastāv būtisks sabiedrības interešu aizskārums. Tāpat aizliegums neapliecina sabiedrības interešu būtiskuma pārākumu pār pieteicējas interesēm. Tām ir jābūt izvērtētām, taču no Saistošo noteikumu Nr.38 pieņemšanas procedūras nav redzams, ka būtu veikta samērīguma principa izvērtēšana, samērojot spēlētāju intereses ar sabiedrības interesēm.

[6] Apgabaltiesā saņemtajos rakstveida paskaidrojumos dome apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu un lūdz pieteikumu noraidīt.

[7] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 4.septembra lēmumu tiesvedība lietā apturēta līdz brīdim, kad stāsies spēkā Satversmes tiesas

nolēmums lietā Nr.2018-17-03.

[8] Ar Satversmes tiesas 2019.gada 16.maija spriedumu lietā Nr.2018-17-03 Saistošo noteikumu Nr.38 459.punkts atzīts par atbilstošu Satversmes 105.panta pirmajam, otrajam un trešajam teikumam. Ievērojot minēto, ar Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 12.jūnija lēmumu tiesvedība administratīvajā lietā atjaunota.

[9] Dome apgabaltiesai iesniegtajā papildus rakstveida paskaidrojumā atsaucās uz Satversmes tiesas spriedumā izdarītajiem secinājumiem. Ievērojot Satversmes tiesas spriedumā secināto, dome pieteikumu lūdz noraidīt.

[10] Administratīvajā apgabaltiesā saņemts pieteicējas lūgums par prejudiciālo jautājumu uzdošanu Eiropas Savienības Tiesai. Lūgumā pieteicēja formulējusi uzdodamos jautājumus, papildus norādot turpmāk minēto.

[10.1] Satversmes tiesa nevērtēja Eiropas Savienības tiesību piemērošanas aspektus, t.sk. Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk – LESD) 56.panta piemērošanu. Taču šiem apstākļiem ir izteikti būtiska nozīme konkrētajā lietā. Satversmes tiesas spriedumā gandrīz pilnībā tika ignorēti argumenti, kurus bija norādījusi pirmās instances tiesa 2018.gada 13.jūlija lēmumā attiecībā uz Eiropas Savienības tiesību atziņu piemērošanu azartspēļu ierobežošanas jomā.

[10.2] Saistošie noteikumi Nr.38 ierobežo vairākas brīvības: 1) LESD 49.pantā paredzēto brīvību veikt uzņēmējdarbību; 2) LESD 56.pantā paredzēto pakalpojumu sniegšanas brīvību; 3) LESD 63.pantā paredzēto kapitāla brīvas aprites brīvību. Turklāt minētie saistošie noteikumi rada konkurences priekšrocības valsts monopola stāvoklī esošai valsts akciju sabiedrībai, kas nodarbojas ar izložu organizēšanu un līdz ar to varētu neatbilst LESD 102.pantam.

Izskatāmajā lietā par dominējošo brīvību ir atzīstama LESD 56.pantā paredzētā pakalpojumu sniegšanas brīvība. Eiropas Savienības Tiesa 2017.gada 22.maija spriedumā lietā C-49/16 ir atzinusi, ka valsts tiesiskais regulējums, ar kuru tiek aizliegta azartspēļu organizēšana bez administratīvo iestāžu iepriekšējas atļaujas, ir LESD 56.pantā garantētās pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojums.

[10.3] Domes rīcība neatbilst Direktīvas 98/34/EK prasībām, tādēļ pieteicēja lūdz apgabaltiesu izmantot prejudiciālo procedūru arī minētās direktīvas interpretācijas nolūkā.

[10.4] Saistošie noteikumi Nr.38 paredz aizliegumu ierīkot spēļu zāli virknē Rīgas vēsturiskā centra teritoriju, izņemot četru un piecu zvaigžņu viesnīcās. Līdz ar to minētie noteikumi uzskatāmi par LESD 56.pantā garantēto pakalpojumu sniegšanas brīvības, kā arī par Eiropas Savienības Pamattiesību Hartas (turpmāk – Pamattiesību harta) 17.pantā ietverto tiesību uz īpašumu ierobežojumu, jo principiāli liedz azartspēļu organizētājiem veikt Latvijas Republikā likumīgi pieļaujamu komercdarbību Rīgas vēsturiskajā centrā. Tajā pat laikā Eiropas Savienības Tiesa 2010.gada 8.septembra spriedumā lietā C-46/08 ir atzinusi, ka ierobežojumus azartspēļu darbībai var pamatot tādi primāri vispārējo interešu iemesli kā patērētāju aizsardzība, kā arī krāpšanas un pilsoņu pamudināšanas uz pārmērīgiem izdevumiem saistībā ar spēlēm novēršana. Savukārt 2012.gada 19.jūlija spriedumā lietā C-470/11 Eiropas Savienības Tiesa atzina, ka LESD 56.pantā paredzēto pakalpojumu sniegšanas brīvību drīkst ierobežot, t.sk., azartspēļu jomā, bet tikai ar tādu ierobežojumu, ciktāl šī tiesiskā regulējuma mērķis patiešām ir samazināt spēļu iespējas un saskaņoti un sistemātiski ierobežot darbības šajā jomā.

[10.5] Dome LESD 56.pantā garantēto brīvību ierobežojumu ir pamatojusi nevis ar EST praksē atzītajiem mērķiem, bet ar pavisam citu mērķi – Rīgas pilsētas vēsturiskā centra un tajā esošā kultūras mantojuma aizsardzību. Minētais pirmšķietami ļauj konstatēt, ka konkrētais aizliegums nav pamatots ar Eiropas Savienības Tiesas praksē atzītiem primāriem vispārējo interešu apsvērumiem, bet lietas faktiskie apstākļi norāda, ka šis ierobežojums atzīstams par diskriminējošu, jo paredz aizliegumu tikai vienam azartspēļu veidam – spēļu zālēm, turklāt pieļauj tās izvietot tikai četru un piecu zvaigžņu viesnīcās, un nav ieviests saskanīgā un sistemātiskā veidā, kā to pieprasa LESD 56.pants.

[10.6] LESD 56.panta interpretācija ir svarīga šajā lietā, jo ir noskaidrojams, vai nepamatotā pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojuma rezultātā netiek pārkāptas ārvalstu ieguldījumu aizsardzības tiesības.

[10.7] Saistošie noteikumi Nr.38 izskatāmajā gadījumā nav piemērojami, jo tie ir tehniskie noteikumi Direktīvas 98/34/EK izpratnē. Dome ir pārkāpusi minētās direktīvas prasības, jo nav paziņojusi Eiropas Komisijai par saistošo noteikumu Nr.38 pieņemšanu. Līdz ar to lietā ir noskaidrojams, vai saistošo noteikumu Nr.38 nepaziņošana Eiropas Komisijai radīja situāciju, kad saistošie noteikumi Nr.38 nav piemērojami attiecībā uz privātpersonām.

[11] Administratīvajai apgabaltiesai iesniegtajos papildu paskaidrojumos saistībā ar Satversmes tiesas spriedumu pieteicēja norādījusi turpmāk minētos apsvērumus.

[11.1] Satversmes tiesa atzina pašvaldības teritorijas plānojumu par tiesisku instrumentu, bet tikai kopsakarā ar Azartspēļu un izložu likuma 42.panta sesto daļu. Domei jebkurā gadījumā bija jāpieņem individualizēti lēmumi, kas balstīti konkrētās vietas faktiskajos apstākļos.

[11.2] Satversmes tiesa nav vērtējusi saistošo noteikumu Nr.38 atbilstību Teritorijas attīstības plānošanas likumam un Vispārīgajiem teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumiem. Tāpat spriedumā nav analizēts, vai saistošo noteikumu Nr.38 459.punkts atbilst hierarhiski augstākām normām, proti, Teritorijas attīstības plānošanas likuma 3.panta 2.punktam un Vispārīgajiem teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumiem.

Neskatoties uz Satversmes tiesas spriedumā atzīto, joprojām pastāv pamats nepiemērot saistošo noteikumu 459.punktu, jo tas neatbilst diviem citiem hierarhiski augstākiem normatīvajiem aktiem – Teritorijas attīstības plānošanas likumam un Vispārīgajiem teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumiem.

[11.3] Satversmes tiesa konstatēja tādu saistošo noteikumu Nr.38 459.punkta leģitīmo mērķi (citu cilvēku tiesību un sabiedrības labklājības aizsardzība), kurš nav ticis konstatēts pārsūdzētajā lēmumā, tādējādi ir pārkāpts Administratīvā procesa likuma 67.panta otrās daļas 6.punkts.

[11.4] Satversmes tiesa spriedumā vispār nav vērtējusi saistošo noteikumu Nr.38 459.punkta (līdz ar to arī 465.punkta) atbilstību ES tiesību normām. Satversmes tiesas paustās atziņas nevar tikt piemērotas šajā lietā attiecībā uz Eiropas Savienības tiesībām, un tās nevar tikt izmantotas, lai interpretētu Eiropas Savienības tiesības.

[11.5] Satversmes tiesa ir norādījusi, ka tikai un vienīgi ar nepieciešamību sargāt Rīgas vēsturiskā centra kultūras mantojumu šajā gadījumā nav pietiekoši, attiecīgā interese nav aplūkojama atrauti no citām, t.sk. sabiedrības aizsardzības no azartspēļu pierādītas un kaitīgas ietekmes, interesēm. Līdz ar to secināms, ka Eiropas Savienības Tiesas praksē nav atzīts, ka nepieciešamība aizsargāt kultūras mantojumu ietilptu tādu primāro vispārējo interešu apsvērumos, kas pieļautu LESD 56.pantā paredzētās pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežošanu. Tajā pašā laikā dome atsaucās tikai uz ekskluzīvu nepieciešamību aizsargāt Rīgas vēsturiskā centra kultūrvēsturiskās vērtības.

[11.6] Pārsūdzētais lēmums ir atceļams, jo nacionālais regulējums, kā arī valsts un pašvaldības tiesību politika, tostarp arī saistošo noteikumu Nr.38 459.punkts, uz kura pamata tiek ieviesti pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumi, ir pretēja Eiropas Savienības tiesībām. Ierobežojums neatbilst kritērijiem, kas noteikti Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā attiecībā uz LESD 56.panta piemērošanu.

[11.7] Pieteicēja vērsa apgabaltiesas uzmanību uz bijušā Satversmes tiesas tiesneša G.Kūtra 2019.gada 12.jūlija viedokli par Satversmes tiesas 2019.gada 16.maija spriedumu lietā Nr.2018-17-03 un tā ietekmi administratīvajās lietās, kā arī uz Satversmes tiesas tiesnešu A.Kuča un G.Kusiņa 2019.gada 30.maija atsevišķajām domām lietā Nr.2018-17-03, kurās norādīts, ka abi tiesneši nepiekrīt Satversmes tiesas spriedumā secinātajam, ka apstrīdētā norma ir izdota, pamatojoties uz likumdevēja piešķirto pilnvarojumu. Līdz ar to tiesneši nepiekrīt tam, ka apstrīdētajā normā noteiktais pamattiesību ierobežojums ir noteikts, pamatojoties uz likumu, un ka apstrīdētā norma atbilst augstāka juridiska spēka tiesību normām. Arī G.Kūtris savā viedoklī ir minējis vairākus argumentus, kas rada diskusiju par Satversmes tiesas 2019.gada 16.maija spriedumu lietā Nr.2018-17-03, īpaši par apstākli, ka Satversmes tiesa šo lietu izsprieda, distancējoties no Eiropas Savienības tiesībām.

[12] Dome apgabaltiesai papildu sniegtajos paskaidrojumos norāda, ka pieteicējas viedoklis nav pamatots un lūgums par vēršanos Eiropas Savienības Tiesā ir noraidāms.

Motīvu daļā

[13] Pieteicēja apelācijas sūdzībā ir izteikusi lūgumu izskatīt lietu mutvārdu procesā.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā. Tiesa, izvērtējot procesa dalībnieka motivētu lūgumu, var noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

Kā atzīts judikatūrā, lietas izskatīšana tiesas sēdē ir lietderīga gadījumos, kur no lietā esošajiem dokumentiem nevar gūt pilnīgu priekšstatu par izskatāmo jautājumu. Šādos apstākļos personu uzklausīšana tiesas sēdē var sekmēt pareizu izskatāmā jautājuma izlemšanu. Savukārt, ja lietas materiāli ir pietiekami izskatāmā jautājuma izlemšanai, tad mutvārdu process parasti nav lietderīgs (*sk., piemēram, Senāta 2014.gada 6.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-0034-14 6.punktu*).

Administratīvā apgabaltiesa secina, ka pieteicējas pieteikumā, apelācijas sūdzībā un papildu paskaidrojumos norādītie argumenti par pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu, kā arī pirmās instances tiesas spriedumu ir skaidri un saprotami, lietā nav nepieciešams noskaidrot kādus faktiskos apstākļus. Līdz ar to secināms, ka lietu nav nepieciešams izskatīt mutvārdu procesā. Turklāt pieteicējai tiesības uz mutvārdu procesu tika nodrošinātas pirmās instances tiesā, kurā pieteicēja izteica savus paskaidrojumus gan par lietas būtību, gan par procesuālajiem jautājumiem.

Pamatojoties uz minēto, apgabaltiesa lietu izskata rakstveida procesā saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu.

[14] Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietas dalībnieku argumentus, Administratīvā apgabaltiesa secina, ka pieteicējas apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

Apgabaltiesa tāpat secina, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, spriedumā ietvertā tiesas argumentācija ir pareiza un pietiekama, tādēļ Administratīvā apgabaltiesa tai pievienojas un saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu izvērstāku motivāciju nesniedz.

[15] Apgabaltiesa norāda, ka lietā piemērojamās tiesību normas, proti, saistošo noteikumu Nr.38 459.punkts, atbilstība Satversmes 105.pantam ir pārbaudīta Satversmes tiesā. Ar Satversmes tiesas 2019.gada 16.maija spriedumu lietā Nr.2018-17-03 minētā tiesību norma ir atzīta par atbilstošu Satversmes 105.panta pirmajam, otrajam un trešajam teikumam.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka, lai arī apstrīdētā norma ierobežo personai – azartspēļu organizētājam – Satversmes 105.pantā noteiktās pamattiesības, pašvaldība ir tiesīga noteikt īpašuma izmantošanas ierobežojumu teritorijas plānojumā, kā arī atsaukties uz to, lai pamatotu sabiedrības interešu būtisku aizskārumu. Saistošo noteikumu Nr.38 459.punkts ir piemērojams arī tiem komersantiem, kuriem jau ir izdotas atļaujas darbībai noteiktā vietā, lai ar šo tiesību normu pamatotu administratīvo aktu par izdotās atļaujas atcelšanu. Piemērojamā tiesību norma ir skaidra, piemērota un atbilstoša leģitīmo mērķu sasniegšanai. Pieteicēja arī nepamatoti šauri interpretē jēdzienu „kultūrvēsturiskās vērtības", uzskatot, ka šajās vērtības ietilpst vienīgi kultūras objekta ārējais veidols un vizuālais noformējums. Kā to norādījusi Satversmes tiesa, šis jēdziens ir daudz plašāks, proti, Rīgas vēsturiskajam centram papildus objektiem – ēkām, ielām, laukumiem – ir raksturīga īpaša atmosfēra un noskaņa, ko rada arī cilvēki un teritorijā notiekošās aktivitātes. Pilsētvides arhitektoniskā forma nav nošķirama no tās sociālās nozīmes un pielietojuma.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 17.panta piekto daļu, ja Satversmes tiesa attiecīgo tiesību normu ir interpretējusi spriedumā, iestāde un tiesa piemēro šo interpretāciju.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa norāda, ka, lai arī pieteicēja Satversmes tiesas secinājumiem nepiekrīt, apgabaltiesai strīdus tiesību normas interpretācija ir saistoša.

[16] Pieteicēja apelācijas sūdzībā norādījusi, ka saistošo noteikumu Nr.38 459.punkta izdošanā ir pārkāptas Eiropas Parlamenta un Padomes 1998.gada 22.jūnija direktīvas 98/34/EEK, ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu jomā (turpmāk – direktīva 98/34/EK) prasības par tehnisko noteikumu paziņošanu Eiropas Komisijai. Piemērojamā tiesību norma būtiski ietekmē spēļu automātu ekspluatēšanas iespējas Latvijā. Proti, piemērojamā tiesību norma aizliedz azartspēļu organizēšanu citā vietā kā vien četru un piecu zvaigžņu viesnīcā visā Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonā, kas aptver vairāk nekā 2000 ha lielu teritoriju. Direktīvas 98/34/EK 1.panta 9.punkts noteic, ka tehniskie noteikumi ir tehniski parametri un citas prasības, ieskaitot attiecīgus administratīvus noteikumus, kuru ievērošana ir obligāta, *de jure* vai *de facto*, tirdzniecības vai izmantošanas gadījumā kādā dalībvalstī vai lielākajā tās daļā, kā arī dalībvalstu normatīvie un administratīvie akti, izņemot 10.pantā paredzētos, kas aizliedz preces ražošanu, ievešanu, tirdzniecību vai izmantošanu. Savukārt direktīvas 8.panta 1.punkts nosaka, ka saskaņā ar 10.pantu dalībvalstis nekavējoties dara Komisijai zināmu jebkuru tehnisko noteikumu projektu, izņemot gadījumus, ja tas pārņem visu starptautiskā vai Eiropas standarta tekstu. No minētā regulējuma to savstarpējā kopsakarā izriet, ka Eiropas Komisijai ir jāpaziņo tikai tādi valsts pasākumi, kas atbilst tehnisko noteikumu definīcijai. Savukārt paredzētā paziņošanas pienākuma pārkāpums tiek uzskatīts par procedūras pārkāpumu attiecīgo tehnisko noteikumu pieņemšanā, kura dēļ šie tehniskie noteikumi kļūst nepiemērojami, liedzot attiecīgos tehniskos noteikumus piemērot attiecībā uz privātpersonām (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 4.februāra sprieduma lietā Nr.C–336/14 Sebat Ince 67.punktu*).

Pieteicēja lūgumā par vēršanos Satversmes tiesā pirmās instances tiesai pamatoti ir norādījusi, ka azartspēļu organizēšanas jomā atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas praksei par tehniskajiem noteikumiem varētu būt atzīstams vispārējs aizliegums piedāvāt azartspēles internetā, kā arī nosacījums, ka azartspēļu organizēšana tiek uzticēta vienīgi kazino, un attiecīgi no tā izrietošs aizliegums ekspluatēt spēļu automātus ārpus kazino, jo šāds aizliegums var būtiski ietekmēt šo automātu tirdzniecību, samazinot to ekspluatācijas iespējas (*sk. 2016.gada 4.februāra sprieduma lietā Nr.C336/14 Sebat Ince 75.punktu un 2015.gada 11.jūnija sprieduma lietā Nr.C98/14 (EU:C:2015:386) Berlington Hungary u.c. 98. un 99.punktu*).

Apgabaltiesa atzīst, ka ar saistošo noteikumu Nr.38 459.punktu, kā to pamatoti norādījusi arī dome viedoklī par pieteicējas lūgumu, ir aizliegtas spēļu zāles (tātad spēļu automātu ekspluatācija) tikai šajā tiesību normā noteiktajās vietās Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijās.

Turklāt no šā aizlieguma ir paredzēts izņēmums, paturot iespēju organizēt azartspēles šajās teritorijās četru un piecu zvaigžņu viesnīcās. Ar minēto tiesību normu nav noteikts aizliegums spēļu zāļu atvēršanai citur Rīgā – vietās, kur nav aizlieguma. Tātad piemērojamajā tiesību normā paredzētais aizliegums neparedz vispārēju aizliegumu tieši spēļu zāļu ierīkošanai, tātad nav tāds tehnisks noteikums, kas būtu bijis jāpaziņo Eiropas Komisijai.

[17] Pieteicēja apgabaltiesai izteikusi lūgumu vērsties Eiropas Savienības Tiesā un formulējusi jautājumus par to, vai pastāvošais tiesiskais regulējums nepārkāpj LESD 56.pantu.

Šā panta pirmajā daļā noteikts, ka Savienībā aizliedz pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumus to dalībvalstu pilsoņiem, kas veic uzņēmējdarbību kādā dalībvalstī, bet sniedz pakalpojumus citas dalībvalsts personai.

[17.1] Apgabaltiesa norāda, ka saistošo noteikumu Nr.38 459.punkts aizliedz pakalpojumu sniegt kādā konkrētā vietā, neparedzot vispārēju šā pakalpojuma aizliegumu. Turklāt ierobežojums ir attiecināts uz pilnīgi visiem spēļu zāļu īpašniekiem, kuri atbilst piemērojamā tiesību normā noteiktajam teritoriālajam kritērijam. Tātad ar minēto tiesību normu netiek šķirots, vai spēļu zāles īpašnieks ir Latvijas komersants vai ārvalstu komersants, kas sniedz pakalpojumu Latvijā. Lietā piemērojamās tiesību normas mērķis nav ierobežot tieši ārvalstu komersantu, kuri vēlas sniegt azartspēļu pakalpojumus Latvijā, darbību.

Apgabaltiesa nepiekrīt pieteicējas argumentam, ka ir jāatspēko Satversmes tiesas norādītais, ka nacionālais regulējums ir ar pilnībā iekšējas situācijas dabu. Apgabaltiesa vērš pieteicējas uzmanību, ka Satversmes tiesa savā spriedumā nav to apgalvojusi, bet 19.4.punktā ir norādījusi, ka azartspēļu nozare Eiropas Savienībā nav harmonizēta un tās regulējums ir katras dalībvalsts kompetencē. Satversmes tiesa nav norādījusi, ka tāpēc Eiropas Savienības tiesību piemērošana šajā jomā būtu pilnībā izslēdzama, vēl jo vairāk tāpēc, ka Eiropas Savienība tiesā ir izveidojusies visai plaša tiesu prakse šajā jautājumā pakalpojuma brīvības sniegšanas kontekstā. Satversmes tiesas teiktais nozīmē vienīgi to, ka katrā valstī var pastāvēt savs regulējums, kādā tiek organizētas azartspēles.

Turklāt, kā to pamatoti norādījusi dome savā viedoklī, arī šī tiesa ir atzinusi, ka azartspēļu un izložu tiesiskais regulējums ir viena no jomām, kurā dalībvalstu vidū pastāv būtiskas atšķirības morāles, reliģijas un kultūras aspektos. Tā kā šajā jomā nav veikta saskaņošana Eiropas Savienības līmenī, tad katrai dalībvalstij pašai šajā jomā atbilstoši savai vērtību skalai ir jāizvērtē attiecīgo interešu aizsardzībai izvirzāmās prasības (*sk., piemēram, Eiropas Savienības tiesas 2018.gada 28.februāra sprieduma lietā C-3/17 Sporting Odds Ltd. 20.punktu*).

Tādējādi pieteicējas centieniem pierādīt, ka šajā lietā ir konstatējams pārrobežu elements, nav būtiskas nozīmes. Kā jau iepriekš norādīts, saistošo noteikumu Nr.38 459.punkts nav īpaši piemērojams ārvalstu komersantiem, tātad liegums atvērt spēļu zāles Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā pats par sevi neaizliedz azartspēļu darbību ārvalstu komersantiem.

[17.2] No lūgumā norādītajiem pieteicējas argumentiem izriet, ka saistošo noteikumu Nr.38 459.punkts neiekļaujas kopējā azartspēļu regulējuma sistēmā, jo, paredzot spēļu zāļu atvēršanas iespēju Rīgas vēsturiskajā centrā, neesot noteikti nekādi ierobežojumi citu veiksmes spēļu organizēšanai, piemēram, VAS „Latvijas Loto" darbībai tajā pašā teritorijā.

Pieteicēja pamatoti, atsaucoties uz Eiropas Savienības Tiesas sprieduma lietā C-46/08 *Carmen Media Group* 37.punktu, ir norādījusi, ka pretrunā Eiropas Savienības tiesībām nav tāda prakse, kurā azartspēļu organizēšanā valstu iekšienē ir sadalīta kompetence, piemēram, federatīvās zemes un valsts kompetencē, kā arī tas tomēr neatbrīvo no Eiropas Savienības tiesību ievērošanas. Tajā pašā laikā dome viedoklī par pieteicējas lūgumu pamatoti norādījusi, ka atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas praksei šāda sistēma būs pretēja Eiropas Savienības tiesībām tad, ja tiktu konstatēts, ka kompetentās iestādes īsteno politiku nolūkā veicināt dalību citās veiksmes spēlēs.

Eiropas Savienības Tiesa ir norādījusi, ka attiecībā uz azartspēlēm principā ir jāpārbauda atsevišķi katrs ierobežojums, kas paredzēts valsts tiesību aktos, it īpaši – vai tas ir piemērots, lai nodrošinātu attiecīgās dalībvalsts izvirzītā mērķa vai mērķu īstenošanu, un vai tas nepārsniedz to, kas nepieciešams šī mērķa vai mērķu sasniegšanai (*sk. piemēram, Eiropas Savienības Tiesas 2018.gada 28.februāra sprieduma lietā C-3/17 Sporting Odds Ltd. 22.punktu ar atsauci uz 2010.gada 8.septembra sprieduma lietā C?46/08 Carmen Media Group, 60.punktu*). Turpat Eiropas Savienības Tiesa norādījusi, ka no pastāvīgās judikatūras izriet, ka apstāklis, ka no dažāda veida azartspēlēm vienām tiek piemērots valsts monopols, bet citām privātiem uzņēmējiem izsniegtu atļauju sistēma, nevar padarīt par nepamatotiem pasākumus, kuri, ņemot vērā leģitīmos mērķus, kas tiem ir izvirzīti, tāpat kā valsts monopols sākotnēji varētu šķist visierobežojošākie un visefektīvākie. Šādas juridisko sistēmu atšķirības pašas par sevi neietekmē šāda valsts monopola piemērojamību mērķa – novērst pilsoņu pamudināšanu uz pārmērīgiem izdevumiem saistībā ar spēlēm un cīnīties pret atkarību no tām –, kura dēļ tas ticis ieviests, sasniegšanai. Tomēr azartspēļu tirgus organizēšanas duāla sistēma var izrādīties pretrunā LESD 56.pantam, ja tiek konstatēts, ka kompetentās iestādes veido politiku, kuras mērķis ir veicināt dalību šādās citās spēlēs, nevis samazināt spēļu iespējamību un ierobežot darbību šajā jomā saskaņoti un sistemātiski, un tādējādi mērķi novērst pamudināšanu uz pārmērīgiem izdevumiem saistībā ar spēlēm un cīnīties pret atkarību no tām, kas bija par pamatu monopola izveidei, vairs nevar efektīvi īstenot, izmantojot šo monopolu (*sk. piemēram, Eiropas Savienības Tiesas 2018.gada 28.februāra sprieduma lietā C-3/17 Sporting Odds Ltd. 23., 24.punktu ar atsauci uz 2010.gada 8.septembra sprieduma lietā C-46/08 Carmen Media Group 63. un 68.punktu*).

Lietā nav strīda, ka Latvijas Republikā valsts mēroga izložu organizēšanas monopols pieder valstij, ko īsteno VAS „Latvijas Loto". Pieteicēja uzskata, ka tas, ka valsts mēroga izlozes joprojām tiek reklamētas un šāda darbība joprojām turpinās Rīgas vēsturiskajā centrā, noved pie LESD 56.panta pārkāpuma, jo azartspēļu ierobežojumi netiek īstenoti saskaņotā un sistemātiskā veidā. Apgabaltiesa minētajam pieteicējas uzskatam nepiekrīt.

[17.3] Satversmes tiesa jau ir identificējusi mērķus, kādiem kalpo saistošo noteikumu Nr.38 459.punktā noteiktais ierobežojums, proti, citu cilvēku tiesību un sabiedrības labklājības aizsardzība.

Attiecībā uz pieņemamiem pamatojumiem Eiropas Savienības tiesa ir konstatējusi, ka azartspēļu un derību jomā pieņemtajos valsts tiesību aktos noteiktie mērķi, tos aplūkojot kopumā, visbiežāk attiecas uz pakalpojuma saņēmēju aizsardzību un vispārīgi – uz patērētāju aizsardzību, kā arī sociālās kārtības aizsardzību. Tiesa ir arī uzsvērusi, ka šādi mērķi atbilst virknei primāru vispārējo interešu apsvērumu, kuri var pamatot pakalpojumu sniegšanas brīvības apdraudējumu. Morālās, reliģiskās vai kultūras īpatnības, kā arī ar azartspēlēm un derībām saistītās sekas, kas morāli un finansiāli kaitē indivīdam un sabiedrībai, var būt pamats pietiekamai valsts iestāžu rīcības brīvībai, lai noteiktu patērētāja un sabiedriskās kārtības aizsardzības prasības (*sk., piemēram, Eiropas Savienības Tiesas 2011.gada 15.septembra sprieduma lietā C-347/09 Dickinger un Ömer 44. un 45.punktu*).

Apgabaltiesa norāda, ka Satversmes tiesa jau 2019.gada 16.maija spriedumā ir atzinusi, ka Rīgas vēsturisko centru veido ne tikai atsevišķas tajā ietilpstošās kultūrvēsturiskās vērtības, tostarp dažāda aizsardzības līmeņa kultūras pieminekļi, bet ka vēsturiskais centrs pats par sevi ir UNESCO un valsts aizsargāts kultūras piemineklis – komplekss objekts, kas aplūkojams kā vienots veselums. Vēsturiskajam centram papildus fiziskajiem objektiem, tostarp ēkām, ielām, laukumiem, ir raksturīga īpaša atmosfēra un noskaņa, ko rada arī cilvēki un tajā notiekošās aktivitātes. Pilsētvides arhitektoniskā forma nav nošķirama no tās sociālās nozīmes un pielietojuma (*sk. Satversmes tiesas 2019.gada 16.maija sprieduma lietā Nr.2018-17-03 19.2.punktu*).

Eiropas Savienības Tiesas praksē attīstītie „sevišķi svarīgi iemesli saistībā ar sabiedrības interesēm", kas var būt par pamatu atļauju piešķiršanas sistēmai vai citiem ar pakalpojumu sniegšanas brīvību saistītiem ierobežojumiem, ir apkopoti Direktīvas 2006/123/EK 4.panta 8.punktā. Lai gan minētā direktīva neattiecas uz azartspēļu jomu, tomēr tas neierobežo šo principu darbību, jo tos ir izstrādājusi Eiropas Savienības Tiesa, interpretējot LESD

ietverto regulējumu attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību. Atbilstoši šai normai primārie (prevalējošie) vispārējo interešu apsvērumi ir tie, kas par tādiem atzīti Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā, tostarp šādi apsvērumi (iemesli): sabiedriskā kārtība; valsts drošība; sabiedrības drošums; veselības aizsardzība; sociālā nodrošinājuma shēmas finansiālā līdzsvara saglabāšana; patērētāju, pakalpojumu saņēmēju un darba ņēmēju aizsardzība; tirdzniecības darījumu taisnīgums; krāpšanas apkarošana; vides un pilsētvides aizsardzība; dzīvnieku veselība; intelektuālais īpašums; valsts vēstures un mākslas mantojuma saglabāšana; sociālās politikas mērķi un kultūras politikas mērķi. No minētā uzskaitījuma, kas nav izsmeļošs, ir skaidri redzams, ka atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas judikatūrai kā pamatbrīvību (tostarp pakalpojumu sniegšanas brīvības) ierobežojumu juridisks attaisnojums var kalpot ne tikai patērētāju aizsardzība, bet arī, piemēram, pilsētvides aizsardzība, valsts vēstures un mākslas mantojuma saglabāšana, proti, nacionālā kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzība un kultūras politikas mērķi.

Arī atbilstoši Azartspēļu un izložu likuma 2.panta pirmajai daļai šī speciālā likuma mērķis ir ne tikai spēlētāju tiesību aizsardzība, bet vispirms jau sabiedrības interešu aizsardzība. Turklāt aizsargājamo sabiedrības interešu loks ar šī likuma 2.pantā ietverto mērķa formulējumu nav nekādā veidā ierobežots vai sašaurināts. Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa nekonstatē, ka saistošo noteikumu Nr.38 leģitīmais mērķis būtu pretrunā ar Eiropas Savienības Tiesas praksē attīstītajiem primārajiem vispārējo interešu apsvērumiem. No Eiropas Savienības Tiesas judikatūras arī izriet, ka dalībvalstu noteiktajiem ierobežojumiem ir jāatbilst samērīguma principam un ka valsts tiesiskais regulējums var nodrošināt izvirzītā mērķa sasniegšanu vienīgi tad, ja tā īstenošanas līdzekļi ir saskanīgi un sistemātiski (*sk. apvienotajā lietā Nr.C-338/04, C-359/04 un C-360/04 (EU:C:2007:133) Placanica u.c. 48. un 53.punktu*).

Tātad Eiropas Savienības tiesībām atbilstošus mērķus, kas var kalpot kā pamatojums pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumam, ir konstatējusi jau Satversmes tiesa. Tie atzīti par atbilstošiem un samērīgiem visas sabiedrības cilvēku tiesību un sabiedrības labklājības aizsardzības nolūkā. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 32.panta otro daļu Satversmes tiesas spriedums un tajā sniegtā attiecīgās tiesību normas interpretācija ir obligāta visām valsts un pašvaldību institūcijām (arī tiesām) un amatpersonām, kā arī fiziskajām un juridiskajām personām. Kaut arī pieteicēja nepiekrīt Satversmes tiesas spriedumā norādītajam sabiedrības mērķu izvērtējumam, apgabaltiesa atzīst to par sev saistošu.

[17.4] Apgabaltiesa nepiekrīt pieteicējas argumentiem, ka valsts mērķis ir īstenot tādu veiksmes spēļu izvēršanas politiku, ko realizē VAS „Latvijas Loto", lai palielinātu valsts budžeta ienākumus. Tas ļautu Rīgas vēsturiskā centra teritorijā nodrošināt spēlētāju pāreju no privāto pakalpojumu sniedzēju piedāvātajām spēlēm uz valsts monopola piedāvātajām spēlēm.

Ar 2016.gada 23.novembra grozījumiem „Azartspēļu un izložu likumā" tā 1.panta 6.punkts tika izteikts citā redakcijā, punktā definējot vairs tikai to, kas ir interaktīvā azartspēle (iepriekš bija interaktīvā azartspēle un izloze), kā arī likuma 1.pants papildināts ar 6.[1]punktu, definējot, kas ir interaktīvā izloze – valsts mēroga izloze, kurā spēlētājs var piedalīties, izmantojot elektronisko sakaru pakalpojumus. Tātad interaktīvās izlozes tika nodotas tikai valsts monopola kompetencē. Pieteicēja vērsusi uzmanību uz grozījumu likumprojekta anotāciju un no tās citējusi, ka VAS „Latvijas Loto" vēlas paplašināt savu piedāvāto izlozu (arī momentloteriju) sortimentu, piedāvājot interaktīvas izlozes. Ieviešot interaktīvas izlozes, VAS „Latvijas Loto" varētu piedāvāt jaunus un mūsdienīgus produktus izložu un momentloteriju jomā, radot alternatīvu nelegālo izložu piedāvājumam.

Apgabaltiesa var piekrist pieteicējai tiktāl, ka minēto grozījumu mērķis ir bijis palielināt valsts budžeta ieņēmumus, bet nepiekrīt, ka šādā veidā ir bijis mērķis pārorientēt spēļu zāļu apmeklētājus uz tādām veiksmes spēlēm, ko piedāvā tieši VAS „Latvijas Loto". Kā to citējusi pati pieteicēja no likuma grozījumu anotācijas, VAS „Latvijas Loto" varētu piedāvāt jaunus un mūsdienīgus produktus izložu un momentloteriju jomā, radot alternatīvu nelegālo izložu piedāvājumam. Tātad mērķis ir bijis samazināt tieši nelegālo izložu piedāvājumu, nevis spēļu zāļu apmeklētājus, kas spēļu zālēs spēlē spēļu automātus, pārvilināt uz izložu jomu. Kā jau iepriekš tika norādīts, VAS „Latvijas Loto" īsteno monopolu attiecībā uz valsts mēroga izlozēm un interaktīvajām izlozēm, kas var tikt īstenotas attālināti, piemēram, iegādājoties loterijas biļeti tai paredzētajā tirdzniecības vietā, bet izlozē piedaloties, piemēram, ar televīzijas starpniecību, kas, saprātīgi vērtējot, daudz mazāk pakļauj spēlētājus riskam aizrauties ar veiksmes spēlēm. Turpretī spēļu zāļu darbība tiek nodrošināta ar personu tiešu klātbūtni, kas ir pakļautas spēļu zāles īpašajai atmosfērai. Atbilstoši pētījumiem ir atsevišķi azartspēļu veidi, kuru spēlēšanas rezultātā radītais risks problemātisku paradumu attīstībai ir augstāks nekā citu veidu azartspēlēm. Spēļu automātu, kazino spēļu (t.sk. interaktīvās kazino spēles), sporta totalizatoru spēlēšana ir vairāk saistīta ar problemātisku paradumu attīstību nekā izložu un momentloteriju spēlēšana (*sk. Finanšu ministrijas pamatnostādņu projekta „Azartspēļu un izložu politikas pamatnostādnes 2019.-2026.gadam" pielikuma 54.–55.lpp. un tajā norādīto literatūru, pieejams http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/? pid=40468195*).

Pamatojoties uz iepriekš minēto, nav pamata atzīt, ka pašvaldības noteiktie ierobežojumi nav vērsti uz izvirzītā mērķa – citu cilvēku tiesību un sabiedrības labklājības aizsardzība – sasniegšanu, bet būtu vērsti uz spēļu zāļu apmeklētāju pārorientēšanu uz citām veiksmes spēlēm.

[17.5] Pieteicēja ir norādījusi uz atšķirīgu attieksmi, jo strīdīgās tiesību normas rezultātā tomēr ir atļauts darboties kazino Rīgas vēsturiskajā centrā, kā rezultātā netiek sasniegts mērķis samazināt azartspēļu iespējamību. Apgabaltiesa šādam pieteicējas viedoklim nepiekrīt, jo regulējums, pēc kāda darbojas spēļu zāles un kazino, ir atšķirīgs.

Proti, atbilstoši Azartspēļu un izložu likuma 21.panta pirmajai daļai kazino ir azartspēļu organizēšanas vieta, kas ēkas tehniskās inventarizācijas plānā atzīmēta kā konstruktīvi nodalīta atsevišķa telpa vai vairākas savstarpēji saistītas telpas, kuras ir īpaši iekārtotas spēļu automātu, ruletes (cilindriskās spēles), kāršu un kauliņu spēļu organizēšanai un kurās ir uzstādīti vismaz: 1) desmit spēļu galdi, ja kazino atrodas Rīgā; 2) pieci spēļu galdi, ja kazino atrodas ārpus Rīgas. Saskaņā ar šā likuma 22.panta pirmo daļu spēļu zāle ir azartspēļu organizēšanas vieta, kas ēkas tehniskās inventarizācijas plānā atzīmēta kā konstruktīvi nodalīta atsevišķa telpa vai vairākas savstarpēji saistītas telpas, kurās ir uzstādīti un tiek ekspluatēti vismaz 20 azartspēļu automāti.

Likuma 26., 29., 30., 36. un 37.pantā ir ietvertas kopīgas prasības spēļu zālēm un kazino. Turpretī Azartspēļu un izložu likuma 38. un 39.pantā ir norādītas īpašas prasības azartspēļu organizētājiem kazino. Apgabaltiesa uzskata, ka šīs īpašās prasības kazino atšķir spēļu zāles ar noteikumiem par īpašajām prasībām gan spēlētāju aizsardzībai, gan lai izslēgtu nelegālās naudas apriti (piemēram, ir prasība par nepārtrauktu videonovērošanu reālā laikā, apmeklētāju reģistrāciju u.c.). Tādējādi ierobežojums darboties tieši spēļu zālēm Rīgas vēsturiskajā centrā nenonāk pretrunā ar vienlīdzības principu attiecībā pret kazino, jo spēlētājiem šādās spēļu zālēs netiek nodrošināta tāda pati aizsardzība kā kazino. Tas arī neliecina, ka strīdus tiesību normas mērķis būtu veicināt tādu azartspēļu spēlēšanu, kādas piedāvā kazino.

[17.6] Apgabaltiesa nepiekrīt pieteicējai, ka ir tikusi ierobežota komersantu brīvība izvēlēties nodarbošanos, sniegt pakalpojumus. Iepriekš jau minēts, ka piemērojamā tiesību norma ierobežo spēļu zāļu darbību noteiktā teritorijā, nevis vispār, turklāt paredz izņēmumus arī šajā teritorijā. To ir izvērtējusi arī Satversmes tiesa. Apgabaltiesa neuzskata, ka tiesības izvēlēties nodarbošanos vai sniegt pakalpojumus būtu attiecināmas uz to sniegšanu kādā konkrētā vietā, it īpaši tad, ja ierobežojums attiecas uz visiem salīdzināmā situācijā esošiem komersantiem, proti tiem, kuri azartspēļu pakalpojumus vēlas sniegt spēļu zālēs.

[17.7] Iepriekš minētais neliecina par to, ka pastāvošais tiesiskais regulējums ir vērsts uz kādu konkrētu tirgus dalībnieku pasargāšanu. Tieši pretēji, īpašas priekšrocības iegūtu tie komersanti, kuri, īstenojot savu darbību spēļu zāļu ietvarā, turpinātu darboties Rīgas vēsturiskajā centrā, pastāvot tiesību normā noteiktam aizliegumam atvērt jaunu spēļu zāli šajā teritorijā.

[18] Ievērojot minēto, apgabaltiesa nesaskata vajadzību vērsties Eiropas Savienības Tiesā, lai noskaidrotu, vai saistošo noteikumu Nr.38

459.punktā noteiktais tiesiskais regulējums nepārkāpj LESD 56.pantu, kā arī 102. un 106.pantu.

Tā kā apgabaltiesa pievienojās pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, kurā ir argumentēts, kāpēc pārsūdzētais lēmums ir tiesisks, kā arī ņemot vērā, ka Satversmes tiesa ir atzinusi, ka saistošo noteikumu Nr.38 459.punkts ir atbilstošs Satversmes 105.panta pirmajam, otrajam un trešajam teikumam, apgabaltiesa secina, ka pārsūdzētais lēmums ir tiesisks, bet pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Noraidīt SIA „Olympic Casino Latvia" pieteikumu par Rīgas domes 2017.gada 18.oktobra lēmuma Nr.287 (prot.Nr.10, 28.§) atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentam viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnesis referents M.Birzgalis

Tiesneši U.Mihailova

O.Priedītis